

Підготовка механіків-водіїв (водіїв)

Методичні рекомендації призначені для офіцерів механізованих, танкових, розвідувальних, артилерійських та зенітно-артилерійських підрозділів військових частин, вищих військових навчальних закладів, навчальних центрів Сухопутних військ ЗС України з метою надання їм допомоги в організації та проведенні занять із виконання підготовчих та навчальних вправ водіння бойових машин.

Навчально-методичний матеріал, який викладено, необхідно застосовувати творчо залежно від конкретних умов, особливо від рівня підготовки особового складу і стану навчально-матеріальної бази, постійно знаходити нові, найефективніші методичні прийоми, що забезпечують підвищення майстерності особового складу з водіння бойових машин. Методичні рекомендації доцільно використовувати при організації та проведенні занять з водіння командирами підрозділів.

Також, ця військова навчально-методична публікація містить ряд практичних порад, які будуть корисними механікам-водіям (водіям) під час виконання бойових завдань та в ході повсякденної діяльності, а дотримання яких забезпечить якісне виконання поставлених завдань та повне використання технічних можливостей машин. У цих Методичних рекомендаціях основні терміни та визначення наведено в тексті.

ПІДГОТОВКА МЕХАНІКІВ-ВОДІЇВ (ВОДІЇВ)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ — 2024

Підготовка механіків-водіїв (водіїв). Методичні рекомендації. — Київ: «Центр П 32

ISBN 978-611-01-3228-2

Методичні рекомендації призначені для офіцерів механізованих, танкових, розвідувальних, артилерійських та зенітно-артилерійських підрозділів військових частин, вищих військових навчальних закладів, навчальних центрів Сухопутних військ ЗС України з метою надання їм допомоги в організації та проведенні занять із виконання підготовчих та навчальних вправ водіння бойових машин.

Навчально-методичний матеріал, який викладено, необхідно застосовувати творчо залежно від конкретних умов, особливо від рівня підготовки особового складу і стану навчально-матеріальної бази, постійно знаходити нові, найефективніші методичні прийоми, що забезпечують підвищення майстерності особового складу з водіння бойових машин.

Методичні рекомендації доцільно використовувати при організації та проведенні занять з водіння командами підрозділів.

Також, ця військова навчально-методична публікація містить ряд практичних порад, які будуть корисними механікам-водіям (водіям) під час виконання бойових завдань та в ході повсякденної діяльності, а дотримання яких забезпечить якісне виконання поставлених завдань та повне використання технічних можливостей машин.

У цих Методичних рекомендаціях основні терміни та визначення наведено в тексті.

УДК 358.119.1

ISBN 978-611-01-3228-2

ЗМІСТ

	ВСТУП	4
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	5
1	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
1.1	Завдання навчання водінню	6
1.2	Форми та методи навчання	6
1.3	Організація та проведення занять на техніці	9
1.4	Особливості організації підготовки на тренажерах	12
2	МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ МЕХАНІКІВ-ВОДІЇВ	15
2.1	Формування початкових навичок з водіння бойових машин (танків)	15
2.2	Навчання керуванню бойовою машиною (танком)	28
2.3	Удосконалення навичок водіння бойових машин (танків)	48
3	МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ВОДІЇВ	72
3.1	Індивідуальна підготовка водія	72
3.2	Групова підготовка водіїв	78
3.3	Удосконалення навичок управління автомобілем	80
4	ОСОБЛИВОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ НАВИЧОК ВОДІННЯ В РАЙОНІ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ (РАНІШЕ АТО)	99
4.1	Одиночне водіння	100
4.2	Водіння у складі підрозділу	104
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	113

ВСТУП

Ці Методичні рекомендації призначені для офіцерів механізованих, танкових, розвідувальних, артилерійських та зенітно-артилерійських підрозділів військових частин, вищих військових навчальних закладів, навчальних центрів Сухопутних військ ЗС України з метою надання їм допомоги в організації та проведенні занять із виконання підготовчих та навчальних вправ водіння бойових машин.

Навчально-методичний матеріал, який викладено, необхідно застосовувати творчо залежно від конкретних умов, особливо від рівня підготовки особового складу і стану навчально-матеріальної бази, постійно знаходити нові, найефективніші методичні прийоми, що забезпечують підвищення майстерності особового складу з водіння бойових машин.

Ці Методичні рекомендації доцільно використовувати при організації та проведенні занять з водіння командирами підрозділів.

Також, ця військова навчально-методична публікація містить ряд практичних порад, які будуть корисними механікам-водіям (водіям) під час виконання бойових завдань та в ході повсякденної діяльності, а дотримання яких забезпечить якісне виконання поставлених завдань та повне використання технічних можливостей машин.

У цих Методичних рекомендаціях основні терміни та визначення наведено в тексті.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
ГНК	Гіронапівкомпас
ЗС	Збройні Сили
КТП	Контрольно-технічний пункт
ООС	Операція Об'єднаних сил
ПЕОМ	Персональна електронно-обчислювальна машина
ОВТ	Озброєння і військова техніка
НТК	Навчально-тренувальна карта
СМП	Світломаскувальний пристрій
ТВН	Танковий прилад нічного бачення
ТПП	Танковий переговорний пристрій

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Завдання навчання водінню

Водіння бойових машин є одним з основних предметів бойової підготовки частин і підрозділів.

Мета навчання водінню полягає в тому, щоб навчити підрозділи, екіпажі, механіків-водіїв (водіїв) повністю використовувати бойові та технічні можливості бойових машин у бою. У результаті навчання особовий склад повинен уміти:

- швидко орієнтуватися і впевнено водити машину пересіченою та важкопрохідною місцевістю на максимально можливих швидкостях у різні пори року, доби та за будь-якої погоди;

- швидко і потайки переміщуватися, вміло вибирати позиції для ведення влучного вогню, використовувати захисні та маскувальні властивості місцевості на полі бою;

- чітко діяти в похідних, передбойових і бойових порядках підрозділів у складних дорожніх умовах, які є характерними для дислокації військ, із середніми швидкостями, визначеними бойовими статутами ЗС України;

- грамотно долати різні перешкоди, обмежені та колійні проходи, а також загородження і ділянки радіоактивного зараження;

- долати водні перешкоди, здійснювати самовитягування під час застрягання машин та їх буксирування у випадку пошкодження;

- спритно працювати з різним навісним і вмонтованим інженерним обладнанням, при цьому не допускати перевантаження і пошкодження машин;

- правильно здійснювати навантаження машин на залізничні платформи, великовантажні напівпричепа, порони та інші засоби транспортування.

Крім того, екіпажі машин повинні бути натреновані та підготовлені до напруженої та тривалої роботи у складній обстановці, що швидко змінюється, здатні витримувати значні психологічні навантаження і активно боротися з сильним та технічно оснащеним противником.

У процесі професійного відбору механіків-водіїв (водіїв) бажано враховувати морально-психологічні та фізичні якості, необхідні для успішного виконання завдань на полі бою.

До таких якостей належать:

- швидкість мислення, стійкість уваги, здатність до його розподілу і переключення;

- швидкість реакції, координація рухів;

- дисциплінованість, зібраність і організованість у роботі;

- фізична витривалість, опір емоційним перевантаженням.

1.2. Форми та методи навчання

Терміни, визначення яких не розкрито в основному тексті Цих Методичних рекомендацій, вживаються в таких значеннях:

Навчання – організований і планомірний процес, що містить у собі різні заняття з водіння бойових машин. Навчання водінню машин проводиться систематично, в умовах, що наближені до бойових, і повинне забезпечувати наочність, послідовність навчання, міцне і свідоме засвоєння прийомів, які відпрацьовуються, доступність засвоєння теоретичного матеріалу, пов'язування теоретичних положень із практичним водінням, індивідуальність підходу до тих, хто навчаються, з урахуванням їх освіти.

Умови проведення занять, їх тривалість, а також характер дій керівника і тих, хто навчаються, можуть бути різноманітнішими, тому для їх систематизації введено поняття „форма навчання”.

Форма навчання – організаційна сторона навчального процесу, яка відображає, в першу чергу сукупність тих умов, в яких здійснюється навчання: склад тих, хто навчаються, структуру заняття, місце його проведення, тривалість, а також характер дій керівника занять і тих, хто навчаються. Форми навчання залежать від специфіки військового навчання і змісту предметів навчання, вимог, що висуваються до підготовки особового складу і підрозділу в цілому, від організаційної структури підрозділів та інших чинників.

Під час навчання водінню машин проводяться лекції, самостійна підготовка, тренування на тренажерах (техніці), практичне водіння машин.

Для успішного вирішення навчально-виховних завдань необхідно володіти вмінням навчати, яке досягається правильним розумінням і найефективнішим застосуванням різних методів навчання, під час занять.

Метод навчання – сукупність прийомів і способів, за допомогою яких здійснюються передача і засвоєння знань, формування навичок, вироблення стійких морально-психологічних і бойових якостей, а також забезпечується бойове згуртування підрозділів. Інакше кажучи, **метод навчання** – це спосіб роботи керівника занять із тими, хто навчаються. Якщо форма навчання відображає сукупність умов навчання, то метод навчання акцентує увагу на шляхах досягнення поставлених навчальних завдань і мети.

На заняттях із водіння застосовуються наступні методи навчання: лекційний, розповідь (пояснення), бесіда, демонстрація, самостійне вивчення навчального матеріалу, для формування вмінь і навичок – вправа (тренування) і практичне водіння.

Лекційний метод застосовується для вивчення теоретичних питань. Щодо водіння бойових машин лекційний метод звичайно застосовується у військово-навчальних закладах під час вивчення деяких тем, особливо з основ руху і правил водіння.

Розповідь – розповідно-описовий виклад навчального матеріалу, повідомлення фактів, опис подій, явищ та їх аналіз. Він застосовується під час вивчення теоретичних питань з основ руху і правил водіння. Розповідь

присвячена одному питанню і поєднується з поясненням, демонстрацією зразків техніки, наочних посібників.

Пояснення – виклад навчального матеріалу з доказом положень і міркувань керівника. Воно застосовується для розкриття положень Курсу водіння, керівництва, навчальних посібників та іншого матеріалу, полягає в короткому усному викладі того або іншого положення, що вивчається, керівником або тими, хто навчаються, а також в обґрунтуванні та аналізі ухвалених ними рішень і виконаних дій. Велике значення має переконливість пояснення. Пояснення звичайно поєднується з іншими методами навчання, може передувати вправі та демонстрації, застосовуватися на лекції або семінарі, під час та після вправ і практичної роботи, під час розбору занять.

Бесіда – обговорення тими, хто навчаються, матеріалу з питань, що задані керівником, з подальшим підведенням ним підсумків занять. Бесіда застосовується на заняттях для систематизації, поглиблення, закріплення знань і контролю засвоєння, звичайно поєднується з поясненням та демонстрацією наочних посібників.

Демонстрація застосовується для формування у тих, хто навчаються, правильних уявлень про виконання будь-якого прийому або дії, а також для зорового сприйняття окремих явищ. Демонстрація звичайно супроводжується коротким поясненням, розповіддю і часто використовується як допоміжний прийом під час застосування інших методів навчання.

Самостійне вивчення навчального матеріалу застосовується для поглиблення і закріплення знань, вмінь та навичок тих, хто навчаються. Для самостійного вивчення матеріалу рекомендуються три основні прийоми: переглядання, читання і читання з конспектуванням. Під час вивчення обов'язкової літератури застосовується читання з конспектуванням, під час вивчення додаткової літератури - читання, а в деяких випадках і переглядання.

Вправа – багаторазове повторення тими, хто навчаються, прийомів і дій із поступовим ускладненням умов для набуття необхідних навичок. Вправа необхідна для того, щоб навчити тих, хто навчаються, застосовувати знання на практиці, тому вона вважається основним методом оволодіння військовою майстерністю.

Різновидом вправ є **тренування**. На тренуванні створюються складніші умови, ніж під час виконання вправи, щоб удосконалити вже існуючі навички і виробити вміння.

Вправа (тренування) з водіння проводиться на тренажерах і машинах, індивідуально або у складі групи (екіпажу, взводу).

Практична робота полягає у виконанні тими, хто навчаються, своїх функціональних обов'язків, при цьому ті, хто навчаються, практично застосовують отримані знання, вміння і навички в бойовому використанні штатної техніки. Практична робота необхідна для подальшого вдосконалення знань, навичок і вмінь, морально-психологічних та бойових якостей тих, хто навчаються, в умовах, що наближені до бойових. Практична робота вимагає від тих, хто навчаються, значної самостійності та певного рівня підготовки, тому її

необхідно розпочинати лише тоді, коли ті, хто навчаються, засвоять мінімум необхідних знань, навичок і вмінь.

На занятті може застосовуватися залежно від теми, змісту занять і ступеня підготовленості тих, хто навчаються, декілька методів, але один із них є основним. Він визначає будову і хід заняття, діяльність керівника і тих, хто навчаються. Наприклад, під час навчання прийомом дій приводами керування машиною застосовуються демонстрація, пояснення і тренування, основний метод – тренування.

У набутті військовослужбовцями необхідних знань і вмінь, виробленні та закріпленні практичних навичок значну роль відіграє методична зрілість командирів – керівників занять, їх здатність комплексно використовувати найефективніші методи і прийоми навчання. Майстерність керівника занять полягає в тому, щоб визначити головну ланку в навчанні, основний елемент або прийом, конкретний обсяг знань, засвоєння яких сприяє підвищенню боєготовності підрозділу. Ця майстерність досягається напруженою працею, творчими пошуками нових, досконаліших форм і методів навчання особового складу, впровадженням у практику навчання всього нового і корисного, що з'являється в кращих підрозділах, а також результатів наукових досліджень та рекомендацій центральних управлінь і військово-навчальних закладів. Тому методичну підготовку офіцерського складу необхідно розглядати як найважливішу умову подальшого підвищення якості водіння бойових машин.

Основними шляхами підвищення рівня підготовки з водіння машин необхідно вважати вдосконалення професійної та методичної майстерності командирів підрозділів, поліпшення змісту, організації та методики проведення занять із водіння, подальше наближення умов навчання до бойової дійсності, розповсюдження передового досвіду організації і проведення занять.

1.3. Організація та проведення занять на техніці

Основною метою навчання є прищеплювання особовому складу необхідних навичок у водінні бойових машин. Заняття з водіння машин організується для відпрацьовування вправ, які передбачені Курсом водіння.

З військовослужбовцями вивчаються особливості й правила перевезення машин залізницею, на великовантажному автомобільному напівпричепі й повітряному транспорті, водіння з начіпним і убудованим устаткуванням, буксирування й самовитягування машин.

Для відпрацьовування в повному обсязі програми з водіння машин організуються навчальні місця:

практичне водіння (основне) – для навчання водінню за умовами вправ Курсу водіння;

вивчення основ руху та правил водіння – для надання знань, що забезпечують правильні й свідомі дії при практичному водінні машин відповідно до умов вправ Курсу водіння;

тренування на тренажерах – для вдосконалювання навичок у користуванні приводами керування й контрольно-вимірювальними приладами відділення керування машини відповідно до умов вправи;

навчання завантаженню на залізничну платформу, великовантажний напівпричіп і переправні засоби – для відпрацювання техніки завантаження на зазначені транспортні засоби й вивантаження з них відповідно до вимог нормативів Курсу водіння;

навчання самовитягуванню й буксируванню машин – для тренування з виконання нормативів Курсу водіння з буксирування й самовитягування машин різними способами;

навчання діям з навісним устаткуванням – для відпрацювання нормативів з навіщення тралів, техніки водіння танків із тралами;

тренування в спостереженні за допомогою танкового приладу нічного бачення (далі – ТВН) – для відпрацювання нормативів з установки ТВН, тренування в спостереженні з місця за предметами, що перебувають на різному віддаленні від машини, а також у русі на кільцевому маршруті (400 – 600 м);

навчання водінню по гіронапівкомпасу (далі – ГНК) – для вироблення навичок у водінні машин поза дорогами й під водою;

відпрацювання нормативів з технічної підготовки – для вдосконалення навичок у виконанні нормативів, передбачених Курсом водіння й Збірником нормативів з бойової підготовки;

відпрацювання техніки подолання найбільш складних перешкод – для навчання їх подоланню, проводиться на спеціально обладнаних місцях (макет колійного мосту, протитанкового рову, колійного проходу в мінно-вибуховому загородженні, проходу з позначеними поворотами й обмеженим проходом з подвійним поворотом на 90°).

УВАГА! *Кількість навчальних місць на кожному занятті й питання, що відпрацьовують на них, визначає керівник заняття виходячи зі змісту вправи, навчального часу, кількості військовослужбовців і рівня їхньої підготовки, матеріального забезпечення й пропускну здатності танкодрому (автодрому).*

До водіння машин військовослужбовці допускаються після вивчення основ руху й правил водіння, заходів безпеки й умов вправи, відпрацювання правильної послідовності дій приводами керування машиною на статичних тренажерах і виконання на динамічних тренажерах передбачених вправ водіння.

Навчання водінню машин по кожній вправі проводиться на одному або кількох заняттях. Вправи, які передбачено відпрацьовувати вдень і вночі, спочатку виконуються вдень, а потім вночі. Виконання вправ може починатися з навчання техніці водіння машини по елементах (з подолання окремих перешкод і обмежених проходів). Після цього вони виконуються в цілому.

Заняття з водіння проводяться в такій послідовності:

постановка завдання;

огляд маршруту (якщо це потрібно);

показ техніки водіння машини (якщо це потрібно);

навчання на навчальних місцях (виконання вправи є основним навчальним місцем);

розбір заняття.

При постановці завдання повинні бути зазначені:

тема й навчальна мета заняття;

навчальний час, що відводиться на заняття;

середня витрата моторесурсів на одного військовослужбовця;

організація й порядок проведення заняття (найменування навчальних місць, їхні керівники, склад і порядок переходу змін, маршрут і порядок руху машин);

оціночні показники й нормативи по швидкості;

характерні помилки, які можуть допустити військовослужбовця при виконанні вправи, і способи їх попередження;

заходи безпеки.

Показ техніки водіння здійснюється добре підготовленим механіком-водієм (інструктором) відповідно до вимог вправи. Водіння показується на найбільш характерних ділянках маршруту з подоланням найбільш складних перешкод і загороджень.

Під час показу водіння група військовослужбовців зі зручного й безпечного місця на маршруті або поблизу перешкод спостерігає за рухом машини, а керівник супроводжує показ необхідними поясненнями, звертаючи увагу на правильні й неправильні прийоми водіння й роз'яснюючи, до яких наслідків можуть призвести помилки, що допускаються. У разі потреби показ повторюється. Після показу група розводиться по навчальних місцях.

При навчанні техніці водіння машин по елементах, якщо не було показу техніки водіння машини всієї групи, інструктор спочатку роз'яснює й показує, як потрібно правильно долати перешкоду, потім дозволяє військовослужбовцю подолати перешкоду самостійно, після чого розбирає допущені помилки й вказує, як їх виправити. Так повторюється доти, поки військовослужбовець не почне правильно долати перешкоду. Після відпрацювання техніки подолання даної перешкоди інструктор разом із військовослужбовцями переходить до іншої перешкоди, де навчання проводиться в такому ж порядку.

При відпрацюванні вправи в цілому військовослужбовці на основному навчальному місці роблять контрольний огляд машини в обсязі, що виконується на малому привалі, і стають разом з інструкторами попереду машин. За командою керівника вони займають свої місця в машині й починають рух. У ході водіння інструктор, перебуваючи в машині, стежить за діями військовослужбовця.

ЗАСТЕРЖЕННЯ! Якщо військовослужбовець допускає грубі помилки, інструктор наказує зупинити машину й дає необхідні вказівки з їх усунення.

Після повернення на вихідну лінію він відзначає позитивні дії, а також вказує на допущені помилки й способи їх усунення. Якщо необхідно, заїзд повторюється. Оцінка за водіння машини виводиться за результатами останнього заїзду.

По закінченні заїзду військовослужбовець з урахуванням зауважень інструктора доповідає керівникові про виконання вправи й технічний стан машини.

Наприклад:

“Пане капітан, солдат (називає прізвище) виконав навчальну вправу № 1, пройшов 5 км, всі перешкоди подолав, машина технічно справна, температура охолоджувальної рідини – 80 °С, масла – 75 °С, тиск масла у двигуні – 5, у коробці передач – 3”.

Інструктор доповідає керівникові заняття про результати водіння після кожної зміни або наприкінці заняття перед розбором.

Керівник узагальнює доповіді інструкторів, дані з техніки водіння машини й виконання нормативів по швидкості, результати виконання нормативів на навчальних місцях і відповідно до вимог Курсу водіння визначає оцінки військовослужбовцям.

Якщо контроль за якістю виконання вправи здійснюється за допомогою технічних засобів або контролерів біля перешкод або інших об’єктів на маршруті, результати водіння видаються на пульт керівника (доповідаються по засобах зв’язку) після проходження об’єктів (перешкод, загороджень, рубежів тощо), що контролюються.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ! *Положення кришок люків при виконанні вправ, якщо в машині перебуває інструктор, визначається керівником заняття залежно від характеру вправи й умов безпеки водіння.*

УВАГА! *Озброєння повинне бути в положенні по-похідному. При подоланні перешкод, на яких можливо утискання гармати в ґрунт, за рішенням керівника заняття башта може розвертатися гарматою назад.*

Уночі вправи виконуються із танковими приладами нічного бачення і зі світломаскувальним пристроєм (далі – СМП) у режимі часткового й повного затемнення. Для спостереження вночі за місцезнаходженням машини на ній (на башті або на інших зручних місцях) встановлюється світловий знак (ліхтар) з позначенням номера машини й вмикаються габаритні ліхтарі.

На розборі з усім особовим складом керівник заняття вказує найбільш характерні помилки, які були допущені при водінні машин, їх причини, шляхи й способи усунення; повідомляє індивідуальні оцінки військовослужбовцям і загальну оцінку навчальній групі за виконання вправи; повідомляє, яка вправа буде відпрацьовуватися на наступному занятті.

У разі потреби керівник заняття проводить розбір із керівниками навчальних місць та інструкторами.

1.4. Особливості організації підготовки на тренажерах

У навчанні водінню застосовуються різні технічні засоби навчання, навчальні наочні приладдя, контрольно-тренувальні прилади, тренажери з навчальною приставкою, динамічні тренажери.

Тренування на тренажерах максимально полегшують освоєння техніки водіння машин в умовах, характерних для сучасного бою, шляхом вироблення у військовослужбовців точних, координованих навичок у діях з механізмами керування.

Тренажери найбільше близько моделюють процеси, що відбуваються при русі машини. Використання їх у навчальному процесі дозволяє виробити у військовослужбовців навички у виконанні певних прийомів керування машиною при русі відповідно до характеру дорожніх умов, тому на тренажерах можна з достатньою якістю відпрацювати частину навчальних завдань практичного водіння машин (рисунок 1, 2).

Рисунок 1 – імітатор відділення управління комплексного тренажера екіпажу танка Т-64Б та робоче місце інструктора.

Заняття на тренажерах проводяться під керівництвом командирів взводів (викладачів), а безпосередньо на тренажерах навчають спеціально підготовлені інструктори (інженери).

Керівник заняття організує навчання, стежить за дотриманням заходів безпеки й порядком на занятті. У ході тренування він контролює правильність навчання інструкторами (інженерами), переходячи від одного військовослужбовця до іншого, контролює їхні дії.

УВАГА! Наприкінці заняття керівник робить загальний розбір на основі особистих спостережень і даних керівників навчальних місць і інструкторів (інженерів). Облік водіння на динамічному тренажері ведеться в кілометрах по спідометру й заноситься в картку обліку стажу практичного водіння військовослужбовця.

Рисунок 2 – обладнання класу підготовки на тренажері.

Доцільність застосування тренажерів обумовлена:

можливістю розчленовування складних елементів техніки водіння на прості дії для їхнього послідовного освоєння з поступовим ускладненням умов тренування;

можливістю негайної об'єктивної оцінки якості виконання прийомів керування, фіксації допущених помилок, одночасного показу правильних дій і повторення вправи до безпомилкового її виконання;

більш продуктивним використанням навчального часу за рахунок скорочення переїздів на навчальні поля й відриву особового складу для підготовки матеріальної частини й маршрутів до занять і наступного відновлення навчально-матеріальної бази;

повною безпекою навчання, що дозволяє розширити самостійність військовослужбовця у його діях і рішеннях у критичних і аварійних ситуаціях, що не допускається на штатних бойових машинах;

скороченням витрати моторесурсів на відпрацювання техніки водіння й зменшенням напруженості експлуатації бойової техніки, скороченням кількості ушкоджень (поломок) і відповідно потреби в запасних частинах,

пальному й мастильних матеріалах, зниженням завантаженості обслуговуючих і ремонтних підрозділів;

створенням умов для масової підготовки й перепідготовки фахівців на нові й перспективні машини.

З огляду на можливості тренажерів заняття (тренування) доцільно проводити в процесі підготовки до практичних занять і у ході занять.

Навчання на тренажерах проводиться в такій послідовності: формування початкових навичок, тренування в керуванні машиною, закріплення навичок у водінні.

Заняття проводяться в навчально-тренувальному комплексі, до складу якого входять: клас для вивчення основ руху та правил водіння, класи комплексних динамічних тренажерів екіпажів бойових машин, клас програмованого навчання.

На занятті організуються два навчальні місця: № 1 – виконання вправ з водіння бойових машин на динамічних тренажерах; № 2 – вивчення основ руху й правил водіння бойових машин, перевірка знань з основ руху та правил водіння (програмоване навчання). На кожному навчальному місці (точці) займається відділення (до 10 чоловік).

На заняття виділяється, як правило, від двох до шести годин.

Проведення занять на навчальному місці № 2 проводиться з використанням комплекту устаткування для програмованого навчання, відеофільмів, флешанімації, слайдів, що дозволяють розкрити сутність теорії водіння й дії зовнішніх сил на бойову машину в різних умовах водіння та обґрунтувати застосування прийомів (правил) водіння.

2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ МЕХАНІКІВ-ВОДІЇВ

2.1. Формування початкових навичок з водіння бойових машин (танків)

Основна мета цього етапу навчання – навчити військовослужбовців готувати машину до водіння, пускати двигун, рушати з місця, перемикати передачі, рухатися на різній швидкості, здійснювати повороти, гальмування, зупинку машини й двигуна. Всі ці питання відпрацьовуються під час занять з теми 1 та 2.

2.1.1. Тема 1 “Основи руху та правила водіння”

а) Організація й проведення занять

Вивчення основ руху й правил водіння проводиться з метою засвоєння військовослужбовцями необхідних знань, що забезпечують формування правильних навичок у практичному водінні машин, на заняттях, що передують практичному водінню машин, і в ході занять з водіння на одному з навчальних

місць. Заняття можуть проводитися в класі або на маршруті танкодрому.

При проведенні заняття керівник у вступній частині перевіряє наявність особового складу і його зовнішній вигляд, повідомляє тему й мету заняття, навчальні питання, їхню практичну значимість і порядок відпрацювання, розподіляє військовослужбовців по навчальних підгрупах. Тривалість вступної частини – до 15 хвилин.

Навчальні питання з вивчення основ руху відпрацьовуються методом розповіді, а з вивчення правил водіння – шляхом практичного рішення навчальних завдань із використанням навчально-тренувальних карт (далі – НТК). Для цього керівник заняття ділить навчальну групу на підгрупи по два-три чоловіка й повідомляє порядок використання НТК. Підгрупи складаються з врахуванням ступеня оволодіння військовослужбовцями попередніх тем навчальної дисципліни.

В основній частині заняття керівник організує вивчення нового матеріалу. Викладання матеріалу заняття повинно здійснюватися відповідно до основних принципів навчання, таких, як науковість, зв'язок із практикою, наочність, систематичність тощо.

Для створення на занятті обстановки високої напруженості й активності навчальний матеріал необхідно викладати за принципом контрастності шляхом чергування простих і більше складних питань, порівняння їхнього змісту з вивченим раніше матеріалом.

При проведенні занять особливу увагу керівник повинен звертати на послідовність і методику викладання навчального матеріалу, використання матеріальної частини, навчальних посібників і технічних засобів навчання, а також на активність військовослужбовців на занятті.

Усі навчальні питання повинні бути ретельно продумані напередодні заняття й відображені в плані (стандарті індивідуальної базової або фахової підготовки) його проведення. Після відпрацювання кожного навчального питання керівник повинен аргументовано поєднати його зміст як із пройденим матеріалом, так і з тим, що має вивчатися.

У заключній частині підбиваються підсумки заняття, при цьому керівник нагадує тему й мету заняття, погоджуючи їх із загальною структурою курсу, повідомляє оцінки, вказує шляхи усунення виявлених недоліків, називає тему й місце наступного заняття. Тривалість заключної частини – до 10 хвилин. З виховною метою наприкінці заняття керівник відзначає активність кожного військовослужбовця.

При проведенні заняття з вивчення основ руху й правил водіння на маршруті водіння керівник і військовослужбовці особливу увагу приділяють аналізу тих помилок, які допускають механіки-водії, що управляють бойовими машинами.

При цьому військовослужбовці самі повинні оцінювати якість водіння машин, помічаючи помилки, пояснюючи їхні причини й вказуючи правильні прийоми. Після того, як будуть повторені правила й розібрані всі характерні помилки, що допускаються на одній ділянці, під спостереження береться інша

[Перейти на сайт →](#)